

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALAN TOTEUTUSSUUNNITELMA

VANTAAN KAUPUNGIN RESURSSIVIISAUDEN TIEKARTAN
TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEKSI 2018-21

Ihmisten ja toimintojen keskittyminen kaupunkeihin aiheuttaa päästöjä ja lisää alueiden haavoittuvuutta. Hupenevat resurssit, etenevä ilmastomuutos ja köyhtyvä luonnon monimuotoisuus pakottavat kaupungit ympäri maailman miettimään uusia tapoja toimia luonnonvarojen säästämisen ja vähäpäästöisesti. Tähän haasteeseen Vantaan kaupunki vastaa resurssiviisauden tiekartalla, joka ohjaa kaupungin kehitystä kohti päästötöntä, jätteetöntä ja luonnonvarojen kestävästi käyttävää kaupunkia, jossa ei tapahdu ylikulutusta.

Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvarojen harkitusti hyvinvointia ja kestävä kehitys edistävällä tavalla. Vantaan kaupungin resurssiviisauden tiekartassa määritellään koko kaupunkia koskevat toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi. Tiekartta koostuu neljästä kaistasta, jotka sisältävät toiminnan tavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Kaistat ovat energiankulutus ja -tuotanto, yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, kulutus ja materiaalit sekä vastuullinen vantaalainen.

Resurssiviisaustyö tähtää vuoteen 2030. Kaupungin tiekartan kaistojen toimenpiteet on jakotettu valtuustokausittain, jolloin toimenpiteiden avulla askel askeleelta kuljetaan kohti haluttua tavoitetilaa. Myös toimialojen toteutussuunnitelmat tavoitteiden toteuttamisesta tehdään valtuustokausittain. Vantaan resurssiviisauden tiekarttaan pohjautuva sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan toteutussuunnitelma korvaa toimialan aiemman ympäristöohjelman.

2

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALAN RESURSSIVIISAUDEN TIEKARTAN TOTEUTUS- SUUNNITELMA 2018-21

2.1 Energiantuotanto ja -kulutus

Energiantuotanto ja -kulutus aiheuttavat valtaosan Vantaan ilmasto-
päästöistä. Toimialan tavoitteena on energiatehokkuuden lisääminen
sekä viisas energiankulutus.

Energiatehokkuus paranee	Vähennetään energian ja veden käyttöä Edistetään energiakarttapalvelujen käyttöä / toteutetaan toimipaikkojen kiinteistökartoituksia
Energiansäästö- kampanjat	Sovitaan uusista energiansäästökohteista

*Vuonna 2019 Myyrmäkeen valmistuva Myyrmäen
vanhustenkeskus, jonka suunnitelmissa lähtökohtana
on lähes 0-energiarakentaminen; aurinkopaneelit,
energiatehokkaat laitteet yms. –mikä vaaditaan
kaikilta vuoden 2018 alun jälkeen aloitetuilta
rakennuksilta. Kuva: Vantaan kaupunki*

2.2 Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen

Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen vaikuttavat merkittävästi kaupungin resurssitehokkuuteen. Liikenteen osuus Vantaan kasvihuonekaasupäästöistä on 36 %. Päästöjen vähentämisen kannalta on keskeistä, että ajoneuvojen bensiini- ja diesel-kulutus saadaan laskemaan ajoneuvosta riippuen 50-100 % ja tilalle tuodaan sähköllä, biokaasulla tai biopolttaineilla kulkevat liikennevälineet.

Kaupungissa edistetään viisasta liikkumista joukkoliikenteen (työmatkasetelit) sekä kävelyn ja pyöräilyn kehittämistoimin. Kaupunki myös tukee markkinaehtoisen kaupunkipyörien käyttöönottoa.

*Ilmastoystävällistä liikkumista Vantaalla.
Kuva: Vantaan kaupunki*

Matkustustarpeiden vähentäminen digitalisaation avulla	Lisätään digitaalisia palveluja ja skype-kokouksia
Virantoimitusmatkat sähkökäyttöisillä välineillä	Edistetään sähköautojen ja sähköpolkupyörien käyttöä virantoimitusmatkoilla.
Liikkuminen on hiili-neutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista	Lisätään polkupyörien, yhteiskäyttöautojen ja julkisen liikenteen käyttöä työmatkoilla
Palvelut ovat saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä	Palvelut sijoitetaan asuinalueiden läheisyyteen ja niiden sisälle, tilavarauksia esim. ns. palvelutoritiloihin
Viherrakenne on terveyttä tukeva ja hyvinvointia luova	Mahdollistetaan pienimuotoinen kaupunkiviljely ja viheriöittäminen nykyisissä toimipaikoissa Tarjotaan luontokokemuksia kaupungin työpaikoilla ja sosterin asumisen yksiköissä Luontoääni terveysasemien puhelinjonotusääneksi
Kaupunki on varautunut ilmastonmuutoksen vaikutuksiin	Sisältyy valmiussuunnitelmaan

2.3 Kulutus ja materiaalit

Säästävä luonnonvarojen käyttö edellyttää resurssitehokasta suunnittelua, resurssitehokasta kulutusta sekä kiertotalouden edistämistä. Tavoitteena on vastuullinen kuluttaminen sekä kiertotalouden edistäminen, jolloin kulutus perustuu uusien tuotteiden ja omistamisen sijasta jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen.

Sosterin rooli kiertotalouden edistämisessä on tarjota käytössään olevien tilat yhteiseen käyttöön ja osallistua kaupungin autokannan ja sähköpyörien yhteiskäytön tehostamiseen esim. kotiin vietävien palvelujen osalta.

Resurssiviisauden ja kiertotalouden tavoitteiden saavuttamista voidaan edistää myös kehittämällä hankintaprosessia kohti systemaattista elinkaariajattelua ja kestäviä hankintoja.

Koska ruoan tuotannon ympäristövaikutukset ovat merkittäviä, korostuu toimialan rooli ateriapalvelujen ostajana. Ruokahankintojen vastuullisuutta lisätään esimerkiksi panostamalla kasvisruoan laatuun ja saatavuuteen sekä vastuullisesti tuotettujen elintarvikkeiden käytön lisäämiseen. Vastuullisten hankintojen ohella ruokahävikin vähentäminen on merkittävä ruoan ympäristövaikutusten pienentämisessä. Hävikin hyödyntämisellä voi olla myös sosiaalisia ulottuvuuksia, kuten Vantaan kaupungin ja seurakuntayhtymän Yhteinen pöytä -verkostolla.

Kiertotaloutta edistämällä jätettä ei synny, vaan tuotteet, komponentit ja materiaalit kiertävät mahdollisimman pitkään ja jätteestä tulee raaka-aine.

Vastuulliset hankinnat	Kehitetään vastuullisia hankintamenettelyjä
Kaupunki on kiertotalouden edistäjä ja toteuttaja	Jatketaan jätemäärien minimoimista, jätteiden lajittelua ja kierrätystä
Tehostetaan julkisten tilojen käyttöä	Julkisia tiloja käytetään tehokkaasti ja vuokrataan yksityiselle puolelle
Ruokatuotantoketju on kestävä	Vähähävikkinen ruokailukulttuuri Lisätään elintarvikehankintojen vastuullisuutta Ruokahävikin ja muiden resurssimenetysten tekeminen näkyväksi

Matot valmistettu kierrätysmateriaaleista Koisotien työpajalla. Kuva: Vantaan kaupunki

2.4 Vastuullinen vantaalainen

Vastuullinen vantaalainen kattaa kaupungin työntekijät, asukkaat, yritykset ja yhteisöt ja siihen sisältyy kestävään elämäntapaan, kasvatukseen ja koulutukseen sekä ympäristöjohtamiseen ja työn tekemisen tapoihin liittyviä toimenpiteitä.

Ympäristövastuun kantaminen edellyttää järjestelmällisen ympäristöjohtamisen kehittämistä, jossa ympäristöasiat kytketään työpaikan arkeen osaksi rutiineja, työtapoja, työtä ohjaavia rakenteita, suunnittelua ja päätöksentekoa. Ympäristöasioiden hallinta ja jatkuva parantaminen sisällytetään osaksi muuta johtamista. Ympäristöjohtamista edistetään kehittämällä johtamisen työkaluja, ekotukitoimintaa, ympäristökoulutusta sekä tukemalla ympäristösertifikaattien käyttöönottoa.

Linnunpöntöt valmistettu Koisotien työpajalla. Kuva: Vantaan kaupunki

Sosterin ns. hallinnon porukoiden purojen-putsaussalista. Kuva: Vantaan kaupunki

Resurssiviisas johtaminen	Lisätään ja kehitetään ympäristöjohtamisen työkaluja, osallistutaan esimiesten ympäristöjohtamiskoulutuksiin Toiminnan ympäristövaikutusten huomioiminen sisältyy esimiesten tehtäviin ja henkilökunnan perehdytykseen
Ekotukiverkosto on kattava	Mahdollistetaan ekotukikoulutuksiin osallistuminen Kehitetään vaikuttavista ympäristöteoista palkitsemista
Osallistutaan ympäristö-vastuulliseen toimintaan	Lisätään kuntalaisten/työntekijöiden tietoisuutta innostavalla viestinnällä Selvitetään hävikkiruoan jakelun mahdollisuuksia Kehitetään yhteisvastuullista Kummi-metsä- tms. toimintaa ja toteutetaan luonnon siivouskampanjoita Edistetään Ekokompassitoimintaa

3

SEURANTA JA RAPORTOINTI

Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden toteutumista seurataan kahden vuoden välein (kahdesti valtuustokaudessa). Samassa yhteydessä tiekartta päivitetään. Niitä tiekartan toimenpiteitä, jotka ovat mukana strategiatyön sitovissa tavoitteissa seurataan vuosittain osavuosi- ja vuosiraporteissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan toteutussuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain toimialan johtoryhmälle ja viedään tiedoksi sosiaali- ja terveyslautakuntaan.

*Myyrinkodin aistipuutarha.
Kuvat: Vantaan kaupunki*

LIITE Sosterin Resurssiviisauden tiekartan toteutussuunnitelma v. 2018-21

Resurssiviisas sosteri	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Aikat	Yht.työkum
1. Energiantuotanto ja kulutus	Energiatehokkuus paranee	Vähennetään energian ja veden käyttöä Edistetään energiakarttapalvelujen käyttöä / toteutetaan kiinteistökartoitukset	kwh/yksikkö Kartoitukset tehty	soster/tulosalueet/ Tike/ yke	2018-21	
	Energiansäästö-kampanjat	Sovitaan uusista energiansäästökohteista	sähkösäästön tulokset	tike/soster/tulosalueet	2018-21	
2. Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen	Matkustustarpeiden vähentäminen digitalisaation avulla	Lisätään digitaalisia palveluja Lisätään skype- kokouksia	palvelut lisääntyneet kokoukset lisääntyneet	tietohallinto/soster	2018-21	
	Virantoimitusmatkat tehdään sähkö-käyttöisillä välineillä	Edistetään sähköautojen ja sähköpolkupyörien käyttöä virantoimitusmatkoilla	xx kappaletta käytössä	varikko/soster	2019-21	
	Työmatkaliikenne on hiili- neutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista	Lisätään polkupyörien, yhteiskäyttöautojen ja julkisen liikenteen käyttöä työmatkoilla	käyttö lisääntynyt, työmatkasetelien määrä	soster	2018-27	
	Palvelut saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä	Palvelut sijoitetaan asuinalueiden läheisyyteen ja niiden sisälle/tilavaroituksia esim. ns. palvelutoritiloihin tms.	sisältyvät palvelu- verkko- ja rakennussuunnitelmiin	soster/mato	2018-21	
	Viherrakenne on terveyttä tukeva ja hyvinvointia luova	Mahdollistetaan pienimuotoinen kaupunkiviljely/ruokkuviljely ja viheriöittäminen nykyisissä toimipaikoissa, palvelu- ja asukastiloissa	viheriöittäminen toteutunut toimipaikoissa	soster/tulos-yksiköt/ yke	2018-21	
		Tarjotaan luontokokemuksia työpaikoilla ja asumisen yksiköissä	luontokokemuksia toteutettu	soster/tulos-yksiköt/ yke	2018-21	
		Luontoääni terveysasemien puhelinjonotusääneksi	toteutunut	puhelinpalv.	2018	

Resurssiviisas sosteri	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Aikataulu	Yht.työkump
3. Kulutus ja materiaalit	Vastuulliset hankinnat	Kehitetään vastuullisia hankintamenettelyjä	toteutunut	soster/hankin- takeskus	2018-21	
	Kaupunki on kierto- talouden edistäjä ja toteuttaja	Jatketaan jätemäärien minimoimista, jätteiden lajittelua ja kierrätystä	jättemäärät	soster/tulosalue t/tulos- yksiöt/vantti	2018-21	
		Muovin kierrätys mahdollistetaan sosterin yksiköissä	yksiköiden määrä	soster/tilakeskus	2018-21	
		Kierrätettävien kalusteiden käyttöä lisätään	% osuus kaluste- hankinnoista	soster/tulosalue t/tulos-yksiöt	2018-21	kierrätyskesk.
	Tehostetaan julkisten tilojen käyttöä	Julkisia tiloja käytetään tehokkaasti ja vuokrataan yksityiselle puolelle	yhteiskäyttö m²	tike/soster/ vantti	2018-21	yksit.toimijat
	Ruokatuotantoketju on kestävä	Vähähävikkinen ruokailukulttuuri, ruokahävikin ja muiden resurssimenetysten tekeminen näkyväksi	hävikin määrä	soster/tulos- alueet/ateria- palv.sop.	2018-20	ostopalvelut
		Lisätään elintarvikehankintojen vastuullisuutta, käytetään vas- tuullisuussertifioituja tuotteita, esim. Reilu Kauppa, Luomu	huomioitu hankinnoissa	soster/tulos- alueet/ateria- palv.sop.	2018-21	ostopalvelut
4. Vastuullinen vantaalainen	Resurssiviisas johtaminen	Lisätään ja kehitetään ympäristöjohtamisen työkaluja, osallistutaan esimiesten ympäristöjohtamiskoulutuksiin	määrä lisääntynyt	heke (kytkentä koko kaupungin ohjelmaan)	2018-21	
		Toiminnan ympäristövaikutusten huomioiminen sisältyy esimiesten tehtäviin	toteutunut	heke	2018-21	
		Toiminnan ympäristövaikutukset sisältyvät henkilökunnan perehdytykseen	toteutunut	soster/heke	2018-21	
	Ekotukiverkosto on kattava	Mahdollistetaan ekotukikoulutuksiin osallistuminen	ekotukihenkilöiden määrä	soster/ tulosalueet	2018-21	
		Kehitetään vaikuttavista ympäristöteoista palkitsemista	palkitseminen toteutunut	soster/heke	2018-21	
	Osallistutaan ympäristö- vastuulliseen toimintaan	Lisätään kuntalaisten/työntekijöiden tietoisuutta innostavalla viestinnällä	viestintä lisääntynyt	soster/ymp. viestintä	2018-21	
		Selvitetään hävikkiruoan jakelun mahdollisuuksia esim. hyödyntämällä Yhteinen pöytä – asiantuntemusta	ruoka-apu toteutunut	soster/tulosalue et/konsas	2018-21	
		Kehitetään yhteisvastuullista Kummimetsä tms. toimintaa ja toteutetaan luonnon siivouskampanjoita	toteutettu	soster/ymp. kesk.	2018-21	
		Edistetään Ekokompassitoimintaa	hlöstö ko.järjestel- män piirissä	soster/tulos- alueet	2019-21	HSY

